

Asia: VN/11304/2024-VM-28

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi vuoden 2026 tuloveroasteikosta ja tuloverolain muuttamisesta sekä eräksi muiksi verolaeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi vuoden 2026 tuloveroasteikosta ja tuloverolain muuttamisesta sekä eräksi muiksi verolaeiksi

Työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksut

Hallituksen kehysriihessään päättämä työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen vähennysoikeuden poistaminen on esitysluonnoksessa ulotettu varsinaisten työmarkkinajärjestöjen lisäksi muiden vastaavan tyyppistä toimintaa harjoittavien järjestöjen jäsenmaksuihin. Tätä on perusteltu luonnoksessa hyvin lyhyesti verotuksellisen kohtelun yhdenmukaisuudella.

Esitysluonnoksen mukaan vähennyskelvottomia olisivat jäsenmaksut yhdistyksessä tai muussa oikeushenkilössä, jolla on tai jonka säännöissä tai yhtiöjärjestyksessä voisi olla työmarkkinatoimintaan liittyviä tavoitteita. Ratkaisevaa ei siis olisi se, onko tavoitteista nimenomaisesti mainittu, vaan se, että säännöt mahdollistavat niiden edistämisen. Esitysluonnoksen mukaan sääntöä tulkittaisiin laajasti. Esimerkiksi jos yhdistyksen sääntöjen mukaan sen tarkoituksena olisi yleisluontoisesti muotoiltu yritystoiminnan edellytysten parantaminen, pidettäisiin tällaiselle yhdistykselle suoritettuja jäsenmaksuja esitysluonnoksen mukaan vähennyskelvottomina, jollei säännöissä nimenomaisesti suljettaisi pois työmarkkinatoimintaan liittyvien tavoitteiden edistämistä.

Kuten esitysluonnoksessakin on todettu, työmarkkinajärjestöinä on vakiintuneen käsityksen ja verotuskäytännön mukaan pidetty etujärjestöjä, joiden päätehtävänä on keskinäisillä neuvotteluilla sopia molempia osapuolia sitovasti työsopimuksissa tai työsuhteissa muuten noudatettavista ehdoista. Nyt esitetty verovähennysoikeuden rajaaminen ulottuu siis kuitenkin merkittävästi laajemmalle.

Rajoitus osuisi myös moniin elinkeinopolitiikkaa edistäviin järjestöihin ja vastaaviin tahoihin, jotka eivät ole työmarkkinajärjestöjä. Niihin kuulumisen voi edistää yritysten toimintaa monin eri tavoin, kuten vaikkapa tiedotuksen, koulutuksen, neuvonnan ja edunvalvonnan kautta. Erikseen ostettuina nämä palvelut olisivat tietenkin yritykselle vähennyskelpoisia tulonhankkimismenoja. Verotuksen yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus eivät tällöin toteudu.

Jos jäsenmaksujen vähennyskelpoisuuden rajoitus toteutetaan esityksen mukaisesti, monet elinkeinopolitiikkaa edistävät yhdistykset joutuisivat muuttamaan sääntöjään ja sulkemaan pois työmarkkinatoimintaan liittyvien tavoitteiden maininnat, vaikka ne eivät tosiasiallisesti harjoittaisi tällaista toimintaa. Tämä loisi tarpeetonta hallinnollista taakkaa ja kustannuksia ilman todellista tarvetta.

Mikro- ja yksinyrittäjät ry esittää kantanaan, että jäsenmaksujen verovähennysoikeuden poistamista tulee arvioida vielä kriittisesti uudelleen. Esityksessä on nykyisellään useita epä johdonmukaisuuksia, ja se on myös verotuksen yhdenvertaisuuden vastainen.

Työhuonevähennys

Hallitus päätti kehysriihessään myös verotuksen kaavamaisen työhuonevähennyksen poistamisesta. Esitysluonnoksen mukaan tällä tarkoitettaisiin palkansaaajille työnantajan kanssa sovitun etätyön perusteella myönnettävää työhuonevähennystä. Perusteluna tälle on esitetty, että etätyöstä harvemmin muodostuu sellaisia lisääntyneitä kustannuksia, joiden perusteella olisi tarkoituksenmukaista myöntää vähennystä verovelvollisen oman kodin kustannuksista.

Jos verovelvollinen käyttää asuntoa muiden tuloverolain mukaan verotettavien tulojen kuin palkkatulojen hankintaan, vähennykseksi hyväksyttäisiin esitysluonnoksen mukaan Verohallinnon määräämän kaavamaisen työhuonevähennyksen määrä. Verohallinto vahvistaisi kaavamaisen työhuonevähennyksen määrän kuten nykyisinkin, ja tuloverolakiin otettaisiin tästä valtuutussäännös. Jatkossa ei kuitenkaan voisi saada vähennystä todellisten kustannusten perusteella tuloverolain mukaan verotettavien tulojen hankkimisesta johtuvana menona.

Esitysluonnoksen perustelujen mukaan muutoksella ei olisi vaikutusta elinkeinotoiminnan tai maatilatalouden menoksi katsottavien kulujen vähennyskelpoisuuteen. Mikro- ja yksinyrittäjät ry pitää tätä lähtökohtaa äärimmäisen tärkeänä verotuksen oikeudenmukaisuuden kannalta ja korostaa, että tästä periaatteesta täytyy myös asian jatkovalmistelussa pitää tiukasti kiinni.

Mikro- ja yksinyrittäjät ry tähdentää, että varsinkin pienemmissä yrityksissä on varsin tyypillistä, että yrittäjän asuntoa tai sen yhteydessä olevaa muuta tilaa käytetään myös yritystulon hankkimiseen,

kun muuta vaihtoehtoa ei ole. Kyseessä ei tällöin ole sovittu vapaaehtoinen järjestely, vaan käytännön sanelema pakko. Työhuonevähennys kuuluu luonnollisiin vähennyksiin eli tulonhankkimismenoihin. Kun verotettavan tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä aiheutuu verovelvolliselle kuluja, on täysin luonnollista ja myös oikeudenmukaista, että ne saa verotuksessa vähentää. Tämä periaate on todettu myös verolaeissa, joten sitä tulee yritystulon hankkimiskulujen ja myös työhuonevähennyksen osalta noudattaa tinkimättömästi jatkossakin.

Tähän asti työhuonevähennys on perustunut verohallinnon yhtenäistämisohjeisiin, joiden mukaan maa- ja metsätalouden sekä elinkeinotoiminnanharjoittajan työhuonevähennykset ilmoitetaan kyseisen tulon vähennyksenä. Esitysluonnokseen sisältyy kuitenkin Verohallinnolle valtuutussäännös vain kaavamaiselle työhuonevähennykselle ja sekin olisi vain tuloverolaisissa. Säännöksiä on jatkovalmistelussa täsmennettävä, jotta elinkeinotoiminnan tai maatilatalouden osalta ei ole pienintäkään epäselvyyttä työhuonevähennyksen säilymisestä sekä kaavamaisena että todellisiin menoihin perustuvana vähennyksenä.

Koska tulon hankkimiseen kohdistuvaa osuutta todellisista asunnon menoista on usein mahdotonta tai ainakin erittäin vaikeaa selvittää, on yritystulon vähennyksinä säilytettävä kaavamainen työhuonevähennys. Kaikissa tapauksissa kaavamaisen vähennyksen enimmäismäärä ei kuitenkaan vastaa todellisia kuluja, joten myös sitä suurempiin toteutuneisiin kuluihin perustuva vähennys on yritystulon osalta jatkossakin säilytettävä.

Mikro- ja yksinyrittäjät ry korostaa, kuten esitysluonnoksen perusteluissakin on todettu, että työhuonevähennyksen muutoksilla ei saa olla vaikutusta elinkeinotoiminnan tai maatilatalouden menoksi katsottavien kulujen vähennyskelpoisuuteen. Siksi sekä kaavamainen vähennys että todellisiin kuluihin perustuva vähennys on säilytettävä.

Elinkeinotoimintaa samoin kuin myös maatilataloutta harjoitetaan paljon myös yhteisömuodossa, jolloin yrittäjä nostaa yrityksestä palkkatuloa. Myös näissä tilanteissa on varsinkin pienemmissä yrityksissä tyypillistä, että yrittäjän asuntoa tai sen yhteydessä olevaa muuta tilaa käytetään tulon hankkimiseen kun muuta vaihtoehtoa ei ole. Palkkatulosta myönnetään automaattinen tulonhankkimisvähennys, mutta verotuksen yhdenvertaisuuden vuoksi jatkovalmistelussa on eri yritysmuotojen vaikutusta työhuonevähennyksen saamiseen pohdittava selvästi tarkemmin, kuin esitysluonnoksessa on tehty. Oikeudenmukaisena ratkaisuna voisi olla se, että yritystoimintaan perustuvasta palkkatulostakin saisi jatkossa vähentää tulonhankkimisvähennyksen ylittävän osan työhuonevähennyksestä.

Ehdollinen lisäkauppahinta

Esitysluonnoksen mukaan luovutusvoitto verotettaisiin luovutussopimuksessa sovitun ehdollisen lisäkauppahinnan osalta jatkossa sen verovuoden tulona, jona lisäkauppahinnan suorittamisvelvollisuus ja määrä ovat vahvistuneet. Vastaava muutos tehtäisiin myös varainsiirtoverolakiin. Muutos on erittäin perusteltu ja kannatettava.

Suomessa on suuri määrä ikääntyviä yrittäjiä, jotka etsivät yritykselleen jatkajaa. Yrityskauppoja ja sukupolvenvaihdoksia tehdään vuosittain tuhansia. Lähivuosien aikana on odotettavissa kymmeniä tuhansia yritysten omistajanvaihdoksia ja näissä yrityksissä on myös merkittävä määrä työpaikkoja.

Yrityskaupoissa käytetään yhä useammin ehdollista lisäkauppahintaa, jota maksetaan yrityskaupan jälkeisen toiminnan perusteella esimerkiksi yrityksen tulevien tilikausien liikevaihdon, käyttökatteen tai tuloksen taikka asiakaskehityksen tai avainhenkilöiden pysyvyyden perusteella.

Jotta verotus ei vaikeuttaisi tällaisten kauppojen tekemistä, on erittäin tärkeää, että lisäkauppahinta verotetaan vasta kun sen suorittamisvelvollisuus ja määrä ovat vahvistuneet. Jo nykyisellään lisäkauppahinta on Verohallinnon ohjeen perusteella voinut tulla verotettavaksi vasta kaupan jälkeisinä verovuosina, mutta periaatteen kirjaaminen suoraan lakitekstiin on tärkeää.

Mikro- ja yksinyrittäjät ry korostaa muutoksen tärkeyttä myös sen vuoksi, että varsinkin pienemmissä yrityksissä yrityksen arvo on usein pitkälti sidoksissa yrittäjän henkilöön. Siitä voi helposti syntyä vaikeuksia jatkajan löytymiseen ja kauppahinnan määrittelymiseen. Lisäkauppahinnan käyttömahdollisuuksien laajentaminen ja sen verotuksen selkeyttäminen voivat osaltaan helpottaa jatkajan löytymistä ja omistajanvaihdoksen tekemistä.

Polkupyöräetu

Mikro- ja yksinyrittäjät ry katsoo, että polkupyöräedun verovapauden poistaminen takautuvasti kehysriihipäätöksestä lähtien on kohtuuton ja epäoikeudenmukainen ratkaisu. Takautuva sääntely on verotuksessa aina epäoikeudenmukaista. Se ei myöskään kohtelee verovelvollisia yhdenvertaisesti.

Muutokselle on annettava riittävän pitkä siirtymäaika, jotta verovelvolliset voivat sopeuttaa toimintaansa uuteen tilanteeseen. Lisäksi lain valmistelussa on huomioitava paremmin myös niitä yrityksiä, jotka tarjoavat polkupyöriä työntekijöilleen. Niille on turvattava mahdollisuus mukauttaa toimintansa verotuksen muutoksiin hallitusti.

Hanén Liisa
Mikro- ja yksinyrittäjät ry